

SZOMBATI ÚJSZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben kézhez kérésre: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 72 korona Egész évre . . . 84 korona
 Negyedévre . . . 18 korona Negyedévre . . . 21 korona
 Egyszeri szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezsd-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kérésre vizsgálatokat és hirdetések elbírálását is vállalja. A kiadóhivatalban intézkedik.

A magyar föld.

Irta: Dr Kovácsy Albert volt országgyűlési képviselő.

Szegény magyar föld! Ma a közvélemény figyelme feléd van terelve. Mint Téged akarnak. Érted versengenek. Magyar földünk, neked minél több hozadékot kell adnod, mert ez a mi teherbirásunk alapja. Ha Te cserben hagysz, össze kell roskadnunk a terhek alatt. Nekünk nincs más fizető eszközünk, mint a mit Te produkálsz. Mi csak búzával fizethetünk. Vasat, fémeket, ércet, posztót csak a Te hozamoddal szerezhethetünk. A közterheket csak a Te gyümölcsökkel fizethetjük. Kötelesség ezért azt vizsgálni, hogy vajjon ezen az úton haladunk-e? Fájdalom nem!

Nem szeretném, ha félreértenének. Nekem is az a véleményem, hogy minél több önálló kisgazdára van szükség. Csak az utat, a módot nem helyeslem, melyet követünk. Megölnek minket a jelszavak. Rajongunk, lelkesedünk a jelszavakért, de végtelenül kevés az érzékünk ezeknek a gyakorlati megvalósítása iránt. Napokon keresztül folyt a tanácskozás a földfelosztás kérdésében. Nagyon szép elméleti viták folytak, de gyakorlati haszna ezeknek nem volt, mert más az élet és más az elmélet.

Vitakoztak azon, hogy elsősorban milyen kézben levő állami, egyházi, hitbizományi birtokok daraboltassanak fel? Mi módon történjék a megváltás? Kötve maradjon-e a megváltott terület és még ezer más lényegtelen kérdésen, csak arról nem, hogy mi módon történjék meg a megváltandó terület benépesítése és megművelése. Pedig ez a legfőbb és leglényegesebb. Fájdalom a leglehetetlenebb is.

Ha egy 10.000 holdas birtokot csak 50 holdas tagokra osztunk fel, akkor már 2000 lakóházra és legalább 4000 gazdasági épületre van szükség. A föld megművelőjének nem elég földet adni, hajlékot is kell a fejére felé emelni, magtárt kell a terményei részére és istállót az állatai részére építeni. Repülőgéppel nem szállíthatja oda sem állatait, sem eszközeit és nem hordhatja be a terményeit.

Hány ilyen épületet kell emelni akkor, amikor millió és millió holdat akarunk parcellázni? Nem elég, hogy ellepjék a földet a földmérők ezrei, nem elég, hogy a szükséges telekkönyvi munkálatokat elvéggezzék a jogászok százai, nem elég, hogy szétosztassanak a felparcellázott területek, hisz a kiosztás után a legelső kérdése az lesz a telepeseknek: „és most mi hol fogunk lakni?” Erre nem mondhatjuk azt: „ott, ahol eddig laktál”, mert sem a tul-

dunai, sem az erdélyi nem mehet az Alföldre a földjét megművelni, sőt még a nyolctíz kilométer távolságra lakó csavalkási sem. Nyolc-tíz kilométer utat egy pár forduló szántásért nem tehet meg a gazda az állataival. Két három kilométer utat is már sok a kisebb gazdáknak.

Ebben a tekintetben az én igazságom elvitáztathatlan. De ha elvitáztathatlan, akkor legyen szabad azt kérdeznem, hol vannak azok az építőanyagok, amelyekből a lakóházak és gazdasági épületek, istállók százait lehet építeni? Megmondom. A máramarosi erdőségekben, a besztercei, a hunyadmegyei és az erdélyi havasokban.

De ki termeli ki ezeket és mikor? Milyen körülmények között lesznek ezek elszállíthatók és minő időpontban a helyszínre fuvarozhatók és felhasználhatók?

Ha ezek még mind a messzi rejtélyes jövő dolgai, szabad-e akkor azt hirdetni, hogy már a közeljövőben millió és millióra menő hold fog kiosztani? Vagy ha tényleg megvan az a terv, hogy a kiosztás minél előbb megtörténik, úgy szabad-e millió és millió holdat ma kiosztva, megmunkálatlansul paragon hagyni, tudva azt, hogy ezeket az új tulajdonosok megmunkálni a kellő előfel tételek hiányában, képtelenek.

Vagy azt hiszik az illetékesek, hogy a kiosztás dacára a régi tulajdonos meg fogja művelni? Mert ha ezt meg is akarná tenni, az új tulajdonosok tünni fogják e, hogy az ő földjüket más művelje meg? Nem fogja megművelni az új tulajdonos, de azt sem fogja elűzni, hogy más művelje meg, mert a gazda „jussát” nem hagyja. Nagyobb uradalmak felparcellázásáról beláthatatlan ideig nem lehet szó, vagy le kell mondani teljesen ezeknek évekre kimenőleg a hozamáról. Más csak oly birtoktesteket lehet veszély nélkül felparcellázni, amelyek falu mellett fekszenek és ezt is csak olyan községekben, hol a lakosságnak elég gazdasági eszköze és állatállománya van. Szóval ott, ahol a lakosságnak megvan a felvevő képessége.

Ott, ahol gazdasági eszközökben szegény a lakosság, ott, ahol kevés az igaerő, hiába osztják szét a földet, — mert az paragon marad. Eke- és igaerő nélkül nem kerül az megművelés alá. Nem földmérők ezreire és parcellázásokban jártas jogászok százaira van elsősorban szükség, hanem igen sok gazdasági szakemberre, kiknek kötelessége bejárni az ország minden községét s helyszíni szemle és tanulmányok

alapján jelölni ki azokat a birtokokat, amelyeknek felaprózása ma nem akasztja meg a termelést.

A községektől és minden hozzáférhető közlekedő úttól távol eső nagyobb birtokokhoz csak akkor szabad hozzányulni, amikor meg lehet építeni az odavezető utakat, hidakat, hajlékokat és gazdasági épületeket. És lesznek igák, gépek és öntöző csatornák.

Batthyány és Bartha miniszterek lemondását elfogadta a minisztertanács

A válság, amely csúcspontját a budapesti helyőrség tüntető felvonulásával érte el tegnap délelőtt, elmúlt. A minisztertanács, mely Károlyi Mihály elnöklésével este 10 órától hajnali 4 óráig tartott, gróf Batthyány Tivadar és Bartha Albert miniszterek lemondását tudomásul vette és belügyminiszterré Nagy Vince miniszterelnökségi államtitkárt nevezték ki. A hadügyi tárcát ideiglenesen Károlyi Mihály vette át és a minisztérium vezetését ideiglenesen Böhm Vilmos államtitkárra bízta. Kobek Kornél hadügyi államtitkár lemondását nem vették tudomásul.

A minisztertanácsban állítólag a földbirtokreform kérdése is tisztázódott, amelyben a szociálisták és Buza Barna pártbívei között felmerült felfogásbeli különbségek kiegyenlítődtek.

A kormány belső válsága még így sem múlt el teljesen. A szociálista miniszterek helyzete a pártban felforgó nézeteltérés miatt rendkívül nehéz, mert a szociáldemokrata pártban, a szakszervezetekben és munkástanácsban állandóan arról tanácskoznak, hogy a szociálista miniszterek egyáltalán megmaradhatnak-e a kormányban. Ennek a kérdésnek megoldása valószínűleg hétfőig elhúzódik. De a szociálisták eddig már elérték azt, hogy egyik belügyi államtitkár dr. Landler Jenő lesz és ha Kobek Kornél ragaszkodik lemondásához, a hadügyi államtitkárt is a szociálisták közül nevezi ki a kormány.

Román szerb konfliktus. A szerbek megszállták az Aldunát, Orsovát, Adakalant, Turcszeverint és Verciorovát. Lefegyverezték a román hatóságokat, hogy ne fájjanak a veres szándékuk ellenük és erőszakkal fognak felelni. Délmagyarországot a szerbek teljesen szervezik. Nagybecskerekben már lapjuk is van és több helyen a közigazgatást is átvették.

Menesztenek egyes színigazgatókat.

A színészek szabad szervezkedése. — Mit kap egy primadonna és mit egy kardalos? — Betiltják a magán-színiskolákat

A vidéki színészek országosan szervezkednek részint anyagi helyzetük javítására, részint az igazgatók nagymérvű hatalma ellen. A napokban tartották meg Budapesten a szervezkedő nagygyűlést, amelyet elnapoltak addig, amíg az új szervezkedésre vonatkozólag az egyesülethez beérkezik az összes társulatok javaslata a régi alapszabályok megváltoztatása iránt.

Ezen a gyűlésen a nagyváradi színtársulatot Harsányi Miklós és Szabadkay Miklós képviselték. A magyaránnyu szociális mozgalom eddigi eredménye az, hogy a színigazgatókkal közös egyesületekből kiválik és önálló szövetségnek rakták le az alapjait. Akár konzorciális, akár fixfizetéses alapon fognak a jövőben szerződni, már most elhatározták, hogy a létminimumot illetőleg az egységminimumot okvetlenül megállapítják. Eddig a maximális rendszer volt érvényben, azaz egy színész a konzorciumtól csak a meghatározott legnagyobb összeget kapta és ha fölös haszon volt, attól reménytelenül elesett.

A nagyváradi színtársulat konzorciális rendszerében az 50 egység az álmok álma s ezt keitlen élvezték: Erdélyi Miklós igazgató és Aggházy Mária primadonna. Egy egység félhónapra 15 koronát jelentett s ez egy hónapban 1500 korona fizetést jelent, évente 18.000 koronát. Ezenkívül Erdélyit 10 százalék részesedési járulék illeti meg a nyereségből.

Ezzel szemben egy kardalosnő 12 egységet kap félhavonta, ami havi 360 K-nak felel meg, egy kardalos pedig 14-17 egységből él, ami szerény 420 koronát tesz ki. A négy férfitrimadonna: Tóth Elek, B. Hari, Szigeti és Tamás 36 egységből élnek, tehát havi 570 koronából. Ez ugyan nem sok.

Igy fest ma a színpad a kulisszák mögött. Érthető tehát a színészek szervezkedése, akik látják a jövőt és tudják, hogy a színház is megéri a nagy anyagi összeomlást.

A színészyomor réme egész sereg

szociális javaslatot dobott felszínre és éppen a váradiak ferszirozzák a legliberálisabb módosításokat az elavult alapszabályokkal szemben.

Eddig 30 évig kellett a fenti, sőt még rosszabb szituációban tengődni egy színésznek amíg elérte a teljes nyugdíjat. Az új javaslat a nők részére 20, a férfítagek részére pedig 25 évi működést ír elő.

S ha egy színész meghalt a 30 év letele előtt, a családja nem kapta a nyugdíjat. Ezután a család okvetlen kapja a nyugdíjat. Ha beteg egy primadonna, csak egy hónapig utalták ki neki a segélyt. Egy hónap múlva, ha a betegség nem respektálta az alapszabályokat és nem takarodott ki az ünnepeit diva testéből, mehetett fizetést kérni „az én imádott közönségem”-hez. Ez a könyörtelen szabály megszűnik a beteg addig részesül megfelelő támogatásban, amíg az orvos egészségesnek nem mondja.

Hihetetlen sok pör keletkezett eddig az előlegekből. Egy színigazgató leelőlegezett egy tagot és ezt esak hogy éppen karhatalommal nem kényszeríthette arra, hogy a kikötött időben az ő színpadán nyissa ki a száját. Az új jóléti-bizottság az előlegnek ezt a kényszerítő erejét megszüntette és az ezután csak kölcsön jellegével bír.

A márciusi nagy közgyűlés leszámol azokkal a direktorokkal, akik utjába akarnak állni ennek a szociális fejlődésnek. Már több erőteljes diktori hang emelkedett a színészek szövetsége ellen. Ezeket az igazgatókat meneszteni fogják. Erdékiöndük a tagok közt Erdélyi Miklós szociális érzékei felől és az az általános vélemény, hogy Erdélyi ezen a téren nagyon liberálisan gondolkodik és a színészekkel szavaz. Más lapra tartozik természetesen a művészi irányítás rátermettségére való kérdés, amibe a színészek nem szólnak bele és tisztán a társadalom és a város ügye. De reméljük, hogy az igazgató látja a jövőt és tisztában van a feladatokkal.

után 4 órán tul, szombaton pedig esti 7 órán tul nyitva tartani, a nyílt üzleteket pedig, melyekben élelmiszer vagy egyedárusítási cikkek vagy fűtőanyagokat árusítanak, reggeli 5 óra előtt kinyitni és esti 8 órán tul nyitva tartani nem szabad. Oly üzletekben, ahol élelmi vagy egyedárusítási cikkek vagy fűtőanyagok más cikkekkel együtt közös helyiségben árusítatnak, délután 4 óra után csak élelmi és egyedárusítási cikkek, továbbá fűtőanyagok árusíthatók.

Az irodák csak reggel 7 órától délután 3 óráig tarthatók nyitva. Kivételt képeznek a közhivatalok, a napilapok, a szállítmányozási vállalatok irodái.

3. §.

A nyilvános étkező helyiségeket (vendéglők, korcsmák, italmérők, vagy előrusító helyek, kávéházak, cukrászdák és hasonlók) valamint a szórakozó helyeket (színházak, kabarék, mozgófénykép helyiségek és hasonlók), továbbá az összes mulatóhelyeket (orfeumok, dalszarnokok, varieték, tánctermekek, tánciskolák és hasonlók) felolvasó, hangverseny és másféle nyilvános termek és helyiségeket, végül egyesületeknek (egyletek, társaskörök, kaszinók, klubok és hasonlók) mindazon helyiségeit, amelyek a tagok vagy vendégek összejövetelére vagy befogadására szolgálnak este 10 órán tul nem szabad nyitvatartani.

E rendelkezés nem vonatkozik a vasúti vendéglőkre, ha nyitvatartásukat az utazóközönség érdekei kívánják.

Esti 10 órán tul magánlakásokban sem szabad a záróra vonatkozó rendelkezések kijátszásával vendégekül látni oly egyéneket, akiknek ott tartózkodása a szokásos vendéglátás körén kívül esik.

4. §.

Áruházakban, vendéglőkben, étkezőhelyiségekben, kávéházakban, cukrászdákban és korcsmákban, továbbá szállodák, panziók, fogadó és étkező helyiségekben, hangversenytermek, varieték nézőterén és egyéb mulató és szórakozó helyiségekben, valamint magánlakásokban a városi tanács korábbi rendelkezései szerint a villamos áramfogyasztás csak felét (50 százalékát) teheti ki annak a fogyasztásnak, ami az említett helyiségekben, valamint a magán lakásokban 1917. év hasonló időszakában felhasználott. Akik ezen helyiségekben vagy magánlakásaikban a megengedett árammennyiségen felül fogyasztanak, a többlet fogyasztásért a rendes egységár tizszeresével számított összeget kötelesek a városi villamosműnek megtéríteni és a hálózatból azonnal kikapcsolatnak.

5. §.

Nyilvános fürdők, a természetes hővizi gyógyfürdők kivételével, a hétfői napon zárva tartandók.

6. §.

A tüzelőanyagokkal való takarékoság, valamint a gáz és villamosáram használatának korlátozása tárgyában kiadott korábbi rendeletek rendelkezései, amennyiben a fenti rendelkezésekkel nincsenek ellenkezőben, érvényben maradnak.

7. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátsza, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, kihágást követ el és a 4956-1917. M. E. számú rendelet 7. §-a értelmében 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig tejedne ő pénzüntetéssel büntetendő.

Nagyváradi város tanácsa 1918. december hó 13 án.

Rimler Károly,
polgármester.

Az új záróráról szóló rendelet.

A városházán Nagyváradi város tanácsa már foglalkozott azzal, hogy a szénügyek kormánybiztosa, az üzletek, hivatalok, nyilvános helyiségek és szórakozó helyek új zárórája tárgyában kiadott rendelet csupán a fővárosra vonatkozik e, vagy pedig kiterjed a vidékre is, így Nagyváradi városára is.

Tegnap végre Nagyváradi is megérkezett a rendelet s ezzel tisztázódott a helyzet, hogy a rendelkezés az egész országra adatott ki.

A rendelet folytán Nagyváradi város tanácsa megbízásából a polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki a közönség tájékoztatása céljából:

A szénügyek kormánybiztosának a tüzelőanyagokkal való takarékoság tárgyában kiadott 9000-1918 sz. rendelete alapján a városi tanács f. évi december hó 15-től kezdve a következő rendelkezést teszi:

1. §.

A villamos és gázmotorok további intézkedésig üzemen kívül helyezendők.

Ezen rendelkezés nem vonatkozik olyan motorokra, melyek a közbiztonság, a tűzbiztonság, az egészség, a tisztaság, a vízellátás, a világlátás, a szellőztetés és a közüzemek fentartásához, továbbá a szénányaszatnál, a közlekedésnél, a tengerszállításnál, a közlekedési eszközök gyártásánál és javításánál, a ruházati és élelmiszeri ipáknál, a tüzelőanyagok aprításánál, a napi lapok előállításánál, a dohánygyártásnál, a petroleum gyártásnál, a világító anyagok, mosószerek, gyógyszerek és kötőszerek készítésénél szükségesek. Használatban maradnak még a kis üzemek motorai is melyekben a motorok egüttes teljesítménye a 8 lóerőt meg nem haladja. Személyfelvonók használata d. u. 4 órától 6 óráig tilos és ezen időben csupán belegek és orvosok szállítására használhatók.

2. §.

Nyílt árusítóüzleteket (boltokat), az azokhoz tartozó irodái és raktárhelyiségeket együtt reggeli 6 óra előtt kinyitni és déli

Leszerelték a szükség-tartalék-kórházat.

Felszabadult 1500 szükséglakás.

Lassan kivonul a régi háború. A frontok összeomlása után megszabadulunk a nagy katonai kórházaktól. Igaz, hogy ez az öröm csakélység a mai helyzetben, de a momentán lakásínség enyhítésére mégis jelent valamit.

A lakások miatt ma napirenden vannak a konfliktusok s ezeket a felszabaduló kórházterületeket magánzemélyek és egyes családok nyakába nem is lehet rásózni, de tömeglakásoknak kiválóan beválnak.

Ez előtt három hónappal indult meg a szükségkórházak leszerelése, akkor felszabadult a Szilágyi Dezód utcán lévő izr. iskola és az ör. utcai. Az általános leszerelés úgy natorit a kórházakban a betegek közt, mint a csodabalksani s ma már a következő nagy kórházak örültek ki: a Szent József kórház, a Kereskedelmi Csarnok, a régi esendőiskola és a sánc utcai iskola és óvoda.

Ezek a helyiségek eddig körülbelül 1500 embernek nyújtottak biztos hajlékot. S ha egyes épületekre a nemzetőrök már rá is tettek a kezük, a lakásbizottság rendelkezésére még bőségesen marad helyiség.

A kórházak feloszlattása alkalmából a volt orvosi, tiszt és állásügyi kar felkereste Philipp főorvosot és tőle igen meglepő hangú üdvözlés kapcsán búcsút vettek. Dr. Philipp főorvos megindult szavakban köszönte meg a megjelentek ragaszkodásának eme sponián megnyilatkozását és kijelentette, hogy miként a múltban úgy a jövőben is mindig az igazság és emberszeretet fogja őt vezérelni. Az ünnepelés a közszereplésben álló kórházparancsnok elttetésével ért véget.

Az idegen megszállás.

A hadügyminisztérium jelentése.

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.)

A hadügyminisztérium hivatalosan közli.

A csehek. Nyitrára cseh erősítések érkeztek és megszállták a várost. Dévényujfalu környékéről csatározásokat jelelnek, egyébként a helyzet változatlan.

A románok. A Brassón át benyomult román csapatok egy különítménye megszállta Fogarast. A Bethlen-Óradna vasútvonalon a románok csapateltolásokkal eszközölnek, ami újabb megsértése a fegyverszüneti megállapodásoknak. A többi határvidéken nincs jelenteni való.

A konstantinápolyi osztrák-magyar követség az olaszok kezén.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Luganótól érkező római jelentés szerint olasz matrózok elfoglalták a Konstantinápolyban lévő osztrák-magyar követség palotáját és olasz lobogót tűztek ki rá.

Szerbia követelése Magyarországtól.

Szerb hivatalos nyilatkozat Bácska, Bánát, Baranya és Muraköz Szerbiához való csatolásáról. — Trieszt, Fiume sorsa. Szerbia hadikárpótlást követel.

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Az itt megjelenő La Serbie című szerb hivatalos lap szerkesztője Markovics Lázár, belgrádi egyetemi tanár Szerbia külpolitikájáról a következő nyilatkozatot tette:

— Mi a nemzetiségi elvteljes megvalósításához ragaszkodunk és így átláthatatlan ellentét van közöttünk és a Károlyi kormány között. Mi a magunk számára követeljük mindazon földeket, amelyeken szerbek élnek. Ezek szerint mi igényt tartunk Bácskára, Bánatra, Baranyára, a horvátok pedig Muraközre.

Arra a kérdésre, hogy a nemzetiségi elv hogyan egyeztethető össze a délvideken élő magyarok bekebelezésével, a válasz a következő volt:

— Kevesebb a valószínűsége annak, hogy a győztes szerbek rosszul bánjanak a magyarokkal, mint annak, hogy a legyőzött magyarok bosszút állnak a magyar uralom alatt hagyott szerbekben.

Ezután a többi külpolitikai vonatkozó sokról ezeket mondotta a szerb hivatalos lap szerkesztője:

— Nekünk a szerbeknek gazdasági

Lehet-e a román lobogót a középületekre kitűzni.

A belügyminisztérium döntése. — Az aradi precedens.

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.)

Aradról jelentik: A román komité tagjai arra kérték Varjassy kormánybiztosot, hogy Arad város székházára engedje kitűzni a román nemzeti lobogót. A kormánybiztos ez ügyben kérdést intézett a belügyminisztériumhoz, ahonnan azt az utasítást kapta, hogy a magyar nemzeti lobogó mellett kitűzhető a román nemzeti zászló is. Ma éjjel

12 órakor magyar tengerészekből és határőrből álló csapat jelent meg a városban az épülete előtt és annak erkélyéről az engedély következtében oda helyezett román nemzeti lobogót eltávolította. A román komité emiatt a kormánybiztosnál panaszt tett s a román zászlót ismét kitűztette, úgy hogy jelenleg Arad város székházának erkélyén két lobogó leng: a magyar és a román.

Az angol kormány intézkedései a leszerelésről.

A hadsereg hetven százalékát sürgősen leszerelik.

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.) Londoni jelentések szerint Addison dr., az újépités minisztere egy Londonban tartott beszédében kijelentette, hogy a kormány intézkedéseket tett a leszerelés siettetésére. A külföldön levő hadsereg 70 százalékát lehetőleg gyorsabban leszerelik. A kormánynak az is szándéka, hogy kivétel akadályait, a nemzetre azt a blokádot megengedi, megszüntesse.

A tót köztársaság kikiáltását bejelentették a magyar kormánynak.

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.) Dvorzák Győző eperjesi lapszerkesztő ma megjelent írásban Oszkár nemzetiségi miniszterrel és bejelentette az önálló, független tót köztársaság kikiáltását.

Akar-e annektálni Belgium?

Budapest, dec. 13. (Saját tudósítónktól.) Brüsszelben azt hiszik, hogy a Scheide torokolatában, továbbá a zelandi Flándriának és a németalföldi Limburgnak annektálásáról szóló hír úgy támadt, hogy Franciaország szereplné Luxemburg nagybírcegségét beke-

belezni, Belgiumot pedig németalföldi területtel kárpótolni. Hivatalosan az annektálásról szóló híreket eddig sem meg nem erősítették, se meg nem cáfolták.

Összeköttetés Magyarországon át Bukarest és Páris között.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) Balázsfalváról jelentik: Tegnap Laudrot francia tábornok, Goulard francia őrnagy, Dimitrescu román őrnagy és még néhány román tiszt ideérkeztek és innen Budapest, Bécs, Páris felé vették útjukat. Ők képezik az összeköttetést Bukaresti és Páris között.

Uj hivatalos órák a városházán.

Reggel fél 8-tól délután 2 óráig.

A világító- és fűtőanyag hiánya miatt a kormány tudvalevőleg messzemenő intézkedéseket tett a fűtő és világítóanyagokkal való takarékoskosságot tekintetében. A többiek között a hivatalokban is az egyfolytában való hivatalos órákat rendelte el.

A miniszter leirata tegnap megérkezett Nagyvárad városához is. A városi tanács rendkívüli ülésében intézkedett azonnal a rendelet végrehajtásáról.

Nevezetesen elrendelte a város tanácsa, hogy az egyfolytában való hivatalos órákat azonnal életbelépteti s az új hivatalos órákat a város összes hivatalában reggel fél 8 órától délután 2 óráig állapította meg. Köteles minden ügyosztály naponként délután inspekción tartani s ecélből naponként egy tisztviselőt felrendelni a hivatalba, aki a jelentkező feleknek felvilágosítást nyújtson s az esetleg előforduló s halasztást nem tűrő sürgős ügyeket elintézi.

A városi tanács szigorúan figyelmébe ajánlja az összes tisztviselőknél és alkalmazottaknál, hogy az új hivatalos órákat pontosan betartsák, mert ellenkező esetben a tanács visszaállítja a mostani délutáni hivatalos órákat.

Rimanóczy Béla villamos-igazgató előterjesztésére elhatározta továbbá a tanács, hogy a villamosmű irodai személyzete részére is a reggel fél 8-tól délután 2 óráig tartó hivatalos időt hozzák be.

A villamosáram szabadabb használata.

Enyhült a szénhiány.

Most már némileg enyhül a szénhiány Nagyváradon; a városi villamostelep részére érkezett némi szén s kilátás van arra, hogy további szén szállományok érkeznek a villamostelep üzeméhez.

Nagyvárad város tanácsa a helyzet kedvezőbb alakulása folytán, Rimanóczy Béla villamostelep igazgató előterjesztésére némileg enyhítette a pár nappal ezelőtt a villamos áram igénybevételére kiadott megszorító rendelkezéseket.

Nevezetesen a hét négy napján a villamosáram bármely célra minden fogyasztó által igénybe vehető, míg a hét három napján, a reggel 6 órától délután 4 óráig tartó áramszünet helyett csak reggel 8 órától délután 2 óráig tart az áramszünet.

A villamos vasut üzemeltetési is az összes vonalakra egész nap engedélyezték, a három napi reggel 8 tól délután 2 óráig tartó idő kivételével.

Az új rendelkezést már ma, december 14-én életbe léptetik.

Erre vonatkozólag különben a polgármester a következő hivatalos hirdetményt adta ki:

A városi tanács a villamos áram használatára és a villamos vasut közlekedésének korlátozására vonatkozó eddigi rendelkezéseit a következőképp módosítja:

A hétnek négy napján, nevezetesen hétfőn, szerdán, pénteken és vasárnap úgy világítási, mint erőátviteli célra a villamos áram a szénügyek kormánybiztosának legutóbb kiadott és ezen hirdetményvel egyidejűleg közzétett 1900—1918. számú rendelkezés szigorú betartása mellett a város összes fogyasztói által igénybe vehető.

A hétnek többi napján, nevezetesen kedden, csütörtökön és szombaton az említett szénkormánybiztosai rendelet betartása mellett a villamos áram szintén igénybe vehető az összes fogyasztók által, kivéve a reggel 8 órától délután 2 óráig tartó időközöt, mely időközben az áramszolgáltatás teljesen szünetelni fog.

Ezen 3 napon kedden, csütörtökön és szombaton úgy mint eddig reggel 8 órától d. u. 2 óráig — a városi vízmű üzemének korlátozása folytán — viz csak a város alacsonyabban fekvő pontjain fog a közönség rendelkezésére állani.

A városi villamos vasut összes vonalain helyreállítatik a rendes forgalom, azon korlátozással, hogy a hétnek 3 napján kedden, csütörtökön és szombaton reggel 8 órától d. u. 2 óráig a villamosvasut közlekedés szünetelni fog.

Ezen rendelkezés f. évi december hó 14-én szombaton lép életbe.

Nagyvárad város tanácsa 1918. évi december hó 13-án.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

Nyílt levél a polgármesterhez.

Polgármester Ur!

A helyben megjelenő Uj Nagyvárad című lap folyó hó 13-iki számában „Komlóssy tanácsos nyugdíjazása” címmel egy cikk jelent meg, ebben azt állítja, hogy a tanács tagjainak egy része most erőiesen követeli, hogy Komlóssyt helyezze nyugdíjba, mert a tanácsnok a háború idején, amikor az összes ügyosztályok tulajdonosan igénybe vétettek, kivonta magát a munkából.

Ez az állítás, bárki részéről tétetett volna is, nemtelen rágalmazást képez. Meg vagyok győződve, hogy a város tanácsában nem ül s nem foglalhat helyet olyan jellemtelen ember, ahinek az ajkát ilyen rágalom elhagyhatta volna, mert nemcsak hogy az ügyosztályom alól nem vontam ki magam, hanem mint az közudomásu, a főgyógyor nagy elfoglaltsága miatt az összes sorozás és lószorozáson én vettem részt, ugyszintén én vezettem a városi faüzemet annak dacára, hogy az ügyosztályomhoz szervezett két munkaadó közül az egyiket a polgármester ur elvette.

Mint hogy ezt a rágalmat megtorlás nélkül nem hagyhatom és mert a közölt rágalomnak a tanács részéről való megcáfoltása nélkül a megtorló eljárás folyamatos nem tehetem, felkérem polgármester urat, hogy méltóztatassék tudomásu ra hozni azt, hogy a kifogásolt cikkben megjelölt indokból ki kérte a tanácsból az én nyugdíjazásomat.

Nagyvárad, 1918. évi dec. hó 13.

Komlóssy,
gazdasági tanácsnok.

Lipce nem engedelmeskedik a birodalmi kormánynak.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) Lipcsei jelentések szerint a városban kivételes állapotok uralkodnak. A munkás és katonatanács önkényuralmat gyakorol és a birodalmi kormány rendeleteit sem mossa veszi.

December 29-én lesz a függetlenségi párt gyűlése.

A nagyváradai függetlenségi párt vasárnapra, e hó 15-ére tervezte nagygyűlését, amelyre a párt országos központjából több neves politikus is megígérte lejövetelét.

A polgárság feszült figyelemmel és bizonyos türelmetlenséggel várja ezt a zászlóbontást, amely hivatalosan lesz a higgadtabb politikai és társadalmi elveket valló polgárságot tömöríteni. És várja Nagyvárad közönsége a függetlenségi párt megmozdulását azért is, mert a párt sem a forradalom előtt, sem pedig a forradalom után, de különösen a forradalom nagyszerű pillanataiban nem adott életjelt magáról. Hogy hol volt a hiba, nem kutatjuk, de kívánjuk, hogy a függetlenségi párt a megvalósult programok helyére behelyettesített és demokratikus, a szociális haladást a legteljesebb mértékben és minden más szempont mellőzésével támogató programmal álljon sorompóba s vegye fel újra a küzdelmet Magyarország és a magyarság jövőjéért.

Hogy ez meg fog történni, bizonyos A párt vezetősége, dr. Adorján Emillel az élen erős munkát fejt ki, hogy a függetlenségi pártot új életre keltsék. És a párt budapesti központja is nagy súlyt helyez Nagyváradra, azért több nagynevű pártvezért akar leküldeni az itteni gyűlésre. A Károlyi-párt programját azonban most állapítja meg a központ és az első gyűlést Budapesten akarják tartani, ezért tegnap dr. Abrahám Dezső államtitkár, a Károlyi-párt alelnöke távirati uton értesítette dr. Adorján Emilt, hogy 15-én nem jöhetnek és kérte, hogy a nagyváradai nagygyűlést egy későbbi időpontban tartsák meg.

Ennek a kívánságnak a párt eleget tesz és a nagygyűlést a legközelebbi választmányi ülésen december 29-ig el fogja halasztani.

A birtokpolitikai reformra nézve teljes a megállapodás.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) Buza Barna földművelésügyi miniszter elkészült a birtokpolitikai reform tervezetével, a terjedelmes munka negyvenhat fejezetből áll. Buza Barna miniszter a tervezetet a legközelebbi minisztertanács elé terjeszti, úgy az alapvető intézkedésre nézve, sőt az egyes részletekre nézve is a kormány tagjai között teljes a meg egyezés.

Japán hajóraj befutott Konstaninápoly kikötőjébe.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Párisi jelentés szerint egy japán hajóraj befutott Konstaninápoly kikötőjébe.

Wilson fél az olaszországi forradalomtól.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Amerikai körökben híre jár, hogy ha az olaszországi forradalmi mozgalom tovább terjed, Wilson elnök nem megy Olaszországba.

René pármái herceg szerelmi kalandja Budapesten

— Tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, dec. 13.

A rendőrfőkapitányság napok óta egy felette komplikált ügyben folytat nyomozást, amelynek meglepő részletei már a történet hőse miatt is egyenesen szenzációsak. Az esemény központjában Zita volt királyné öccse, René volt pármái herceg áll, aki a forradalom kitörése előtt gyakran fordult meg Budapesten. Széles körben tudott dolog volt hogy a herceg a fővárosban azért tartózkodott sűrűn és hosszabb ideig, mert gyengéd vonzalom fűzte Pécsi Erzsébethez, a Városi Színház ragyogó szépségű művésznőjéhez. Ha a herceg Budapestre jött, csak a művésznő Rákóczi-ut 51. szám alatti levő otthonában érezte jól magát s ugyancsak ott minden idejét ott töltötte. Közbejött azután a forradalom, René hercegnek Bécsbe kellett távoznia s a szerelem egyelőre megszakadt.

Az áthordár.

Körülbelül három héttel ezelőtt történt, hogy Pécsi Erzsébet lakásán nagy és díszes virágcsokorral egy hordár jelent meg, aki a szobalánynak a csokrot nem adta át, hanem azt állította, hogy megbízása szerint azt személyesen kell átadni a művésznőnek.

Mikor a művésznő erre megjelent, a hordár átadta a csokrot és térdre vetve magát a művésznő előtt, így szólt: — Nem vagyok hordár, huszárkadét vagyok és művésznő, imádom önt.

Pécsi Erzsébet a meglepetéstől magához téve ki akarta utasítani az ál-huszárt, de mert az báró Rosner Ferencnek és René herceg bizalmas barátjának mutatkozott be, e szándékától elállt. Beszélgetés közben azután abban állapodtak meg, hogy az idegen a művésznő egy levelét elviszi Bécsbe René herceghez.

Bécsben. Mese az ellenforradalomról.

Rosner ezután egy Danek nevű, állítólagos huszárhadnagy barátjával felutazott Bécsbe s ott sikerült a levelet René hercegnek átadni. Rosner Bécsben így szólt a herceghez:

— Hercegem! Magyarországon ellenforradalom van küszöbön. Nagy tábornokok erre a célra már van százötvenezer megbízható katonája. Az ellenforradalom önt akarja vezérül, kérem álljon az élére.

René herceg ezt az ajánlatot kereken elutasította. Kijelentette, hogy politikával sohasem foglalkozott. Nem is ért hozzá és semmiféle ellenforradalomban részt egyáltalán nem vesz.

Nem került azonban Rosnernek nagy táradtságába a herceget rávenni arra, hogy látogassa meg Pécsi Erzsébetet, utazzék velük Budapestre.

Festvéri osztozkodás a herceg pénzén.

Tizenhét nappal ezelőtt René herceg, Rosner és Danek elindultak Budapestre. Utazásukban, közel a magyar határhoz, azt kérdezte Rosner a hercegtől, mennyi pénzt hozott magával s mikor a herceg azt felelte, hogy kerek negyvenezer korona van nála, Rosner így szólt:

— Ezt a sok pénzt egy embernek nem lehet a határon átvinni, de ajánlotta, hogy osszák három részre s akkor a határon nem lesz semmi baj.

A herceg készséggel elfogadta a jöndu-

latu ajánlatot s megtörtént a testvéri osztozkodás. Pont a határállomás előtt aztán Rosner elárulta azt is, hogy ő már a határ. Rendőröket nyolcezer koronával megvesztegette, kérte és meg is kapta a hercegtől ezt az összeget is.

Budapesten. A művésznőnél.

Budapesten a herceg a Sósfürdőben vett lakást s megkezdődött a virágcsokrok, pezsgővel teli élet. Rosner a herceg pénzéből elárasztotta Pécsi Erzsébetet ékszerekkel, virággal, selymeket, csipkéket vett neki.

Közben történt, hogy a társaság autón átment Székesfehérvárra mulatni, ahol egy új ismerősüknek, Inázy főhadnagynek szemmet szurt a herceg barátja, Rosner és Danek. Inázy rövid figyelés után rájött arra, hogy a herceg szélhámosok kezébe került.

Ekközben a herceg pénzzavarba jutott s Daneket több ízben Bécsbe küldte a Landesbankba, hogy pénzt hozzon. Előbb 20,000, majd 270,000 koronára adott meghatalmazást Daneknek, hogy pénzt hozzon a bankból. A bank azonban Inázy hadnagy és Palmay Illa távirati figyelmeztetése folytán óvatos volt s a kifizetés elébe akadályokat gördített.

Inázy főhadnagy e közben Bécsbe utazott s kihallgatáson jelent meg Mária Terézia főhercegnőnél, előadta megfigyeléseit. A főhercegnő két levelet és 5000 koronát küldött Inázy főhadnaggyal René hercegnek.

A leleplezés.

A rendőrség már napokkal előbb tudomást szerezve René herceg budapesti tartózkodásáról több detektívvel figyeltette a herceg minden lépését. A megfigyelést Szentkirályi főkapitányhelyettes irányította, aki mikor megállapította, hogy a herceg itteni tartózkodása s politikával semminemű összefüggésben nincs s egyre nyilvánvalóbb lett, hogy a herceg szélhámosok kezébe került: az egész társaságot megidézte. A kihallgatások során, amelyet René pármái herceg nyitott meg, teljesen tisztázódott a helyzet. Kiderült, hogy az állítólagos báró Rosner Ferenc a háború alatt mint közember teljesített Budapesten katonai szolgálattal s ellene Frommer pisztolyok ellopása miatt eljárás van folyamatban. Rosner azzal védekezik: hogy szerelmes Pécsi Erzsébetbe, aki azt mondta, hogy csak akkor hallgatja meg, ha a herceggel össze-

hozza. A vizsgálat ez ügyben tovább folyik letartóztatás még nem történt. René herceg még Budapesten van.

Meghosszabbították a fegyverszüneti szerződést.

Budapest, december 13. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A fegyverszüneti szerződést ma délelőtt 11 óra 45 perckor Trierben Foch tábornagy szalonkocsijában meghosszabbították. Az új fegyverszüneti szerződés 1919. január 17-ének délután 5 órájáig érvényes.

Wilson elnök a George Washington hajón ma 1 órakor Brestre érkezett.

HÍREK

* A váradi asszonyok gyűlése vasárnap lesz. A nők nagygyűlése vasárnap délután hat órakor lesz a városháza nagytermében. Azt a természetszerűleg feltámadt érdeklődést fogja ez a gyűlés kielégíteni, amelyet a nők ujonnan szerzett jogai keltettek. A gyűlés előadói minden oldalról megvilágítják majd, hogy a nők új jogai milyen módon alakíthatják és befolyásolhatják a nők gazdasági és kulturális viszonyait. A gyűlés iránt már is imponáló érdeklődés nyilvánul meg.

* Választ az ügyvédi kamara. A hadbavonult ügyvédek szabadszervezete folyó hó 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor az ügyvédi kamara nagytermében közgyűlést tart, melynek egyedüli tárgya, állásfoglalás az 1919. évi január hó 12-én tartandó tisztújítás tárgyában és ezzel kapcsolatosan a jelölések megejtése. Az ügy nagyfolyoságára való tekintettel kivánatos minden egyes hadviselt ügyvéd megjelenése.

* Nők a jogakadémián. A hivatalos lap közli a kultuszminiszter rendeletét, melyben kimondja, hogy a jövő félévtől kezdve az egyetemek, műegyetemek és jogakadémiák minden korlátozás nélkül kötelesek nőket hallgatókúl fölvenni, a férfi hallgatókóhoz hasonló feltételekkel. Értesítésünk szerint Nagyváradon sok leány van, kik a jogakadémiára beiratkoznak a második félévben.

* A szerkesztőségek vasuti szabadjegyei. A nagyváradi újságírók szabadszervezetének megbízásából Katona Béla, Székely János és Papp Jenő hírlapírók tegnap megjelentek Ágoston Péter kormánybiztosnál és arra kérték, hogy a szerkesztőségek a részére járó vasuti szabadjegyek kiszolgáltatásával ezennel az újságírók véleményét is hallgassa meg. A kormánybiztos a hírlapírók e jogos kívánságát honorálva kijelentette, hogy a kérést teljesíti. Erről a szabadszervezet értesíti a budapesti szabadszervezetet. A miniszterelnökség sajtóirodáját és a MÁV igazgatóságát.

* Az Iparos Tanács közleményei. Cérnaosztás az iparosoknak. Felkérem az Ipartestület kötelekbe tartozó szabó, szűcs, paplanos iparosokat, hogy cernára vonatkozó igényüket f. hó 14-én és 16-án azaz szombaton és hétfőn d. e. 9-től 12 óráig az Ipartestület hivatalában jelentsék be. A személyzet igazolására, minden iparos tagsági könyvét, segédemek munkakönyvét, tanonccainak szerződését hozza fel.

* Katonai szolgálatot teljesített iparosok gyűlése. Felkérem az Ipartestület azon tagjait, kik a háború alatt katonák voltak, hogy f. hó 15-én d. e. 10 órakor az „Aranyas” szálló nagytermében gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

* Hentes iparosok választmányi gyűlése. Felkérem az Ipartestület kérésében maga kult hentes ipari szakosztály választmányi tagjait, hogy f. hó 14-én, azaz szombat délután 4 órakor érkezőre megjelenni sziveskedjenek. — Tisztelettel: Holdy Sándor iparos tanács elnöke.

* Jótékonyág. Dr. Valla Józsefné 100 koronát küldött Ipari Szervezetébe a Sztaroveszky alap győmcskórház részére. Az adományt rendelkezési helyére juttatjuk.

Adomány. Simonyi Miksa és dr. Balázs Imre urak 100-100 koronát adományoztak a polgárőrség Kaszárnya utcai külföldi katonáinak, mely összeget ezután nyugtázza köszönettel a parancsnokság.

34.000 K olasz líra. Az olasz harc-téri harajott katonák nagymennyiségű olasz papírpénzt hoztak haza magukkal. Nagyvárad város tanácsa felhatalmazta a város főszámvevőjét, hogy az olasz lírákat váltsa be a városi pénztár. Eddig 34.000 korona értékű lírát váltottak be, amelyet a város a Magyar Államias Hitelbank nagyváradi fiók-jánál vált be.

Szerbiába induló vasúti munkások. Felhívom a szerbiai vasutak helyreállítására jelentkezett összes munkásokat, hogy utba-indulásuk végett felelő hó 14 én délután 1 órákor a Hatóság Munkabörzvéti hivatalában utra közzén két napi élelemmel ellátva jelentkezzenek. Tekintettel arra, hogy valószínűleg lesz az utolsó szállomány, kérem az eddig nyilvántartásba veit munkásokat, hogy valamennyien jelenbezzenek. Nagyvárad, 1918 december 13. Dr. Csetle, főnök.

Orvosi hír. Dr. Rác Miksa operateur, orthopéd, a városi gyermek kórház sebész főorvosa rendelését (Királyi sebész és orthopédiai betegeknek) Rákóczi ut. 19. sz. (Telefon 515) alatti lakásán megkezdette.

A Népszövetségi Hangya fogyasztási szövetkezet mindhárom üzletében, úgy mint a Rákóczi uti, a Telcky utcai és a Károlyvárosi utcai üzletében nyul kapható. Szilváz is érkezett.

A Népszövetség vasárnapi mozielőadása. A Kath. Népszövetség vasárnapi mozielőadása iránt legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg mindenfelé. Mint már jeleztük, Jókaiak Szerelmi bolondjai regényének II. része kerül ez alkalommal bemutatásra. A gyönyörű filmstáger briliáns részletei minden nézőnek a legnagyobb gyönyörűséget okozzák. Az előadások kezdete 4 és 6 órákor. Pénztáryitás már 3 óra után. Föld színi és páholyútes (Emelet I. sor) tagok-nak 80 fillér, vendégeknek 120 K. Emeleti (II. III. sor) tagoknak 60, vendégeknek 80 fillér. Gyermekjegy tagok családtagjai részére 40 és 60 fillér.

Szabad a széneladás. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a magyar miniszteriumnak 5087-1918. számú rende-lete alapján közli, hogy a zár alatt álló (szálas lakarmány) szára, tavasz-szalm a és alomszalma készletek a zár alól feloldattak azok szabad kereskedelem és szabad szállít-ás tárgyát képezik. Csúpn azok a készle-tek maradtak továbbra is zár alatt, melyek kátrai előlra igénybe vétettek. **Rendőr-kapitányság.**

Wilson a pápánál. Wilson már szárazföldön van. Rómába is ellátogat és talán ennek a látogatásnak az egyház és az olasz állam viszonyát illetőleg lesz nagy jelentő-sége. Genfi jelentés szerint Wilson megláto-gatta a Vatikánt, még pedig úgy, hogy előbb a Kvirinálba látogat el, azután egy óra el-teltével egy csakis át a Vatikánba. Wilson fogadása előtt a pápa a bíborosok előtt ki fogja fejteni jövő pehtikáját, Diplomáciai kö-rökben úgy tudják, hogy Wilson rendezni akarja a ómai kérdést, úgy, hogy a bérlkonferencián már a pápa is részt-vehessen.

Falalozás. Hitter Zoltán életének 62. évében hirtelen elhunyt. Temetése ma, szombaton, dec. 14-én délután 10 órákor megy végbe a birtalmegyei kórházba.

Elhunyt banktisztviselő. A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság igazgató-ság, lefolyó ügye és tisztviselő kara mely megilletődéssel jelenti, hogy az intézet igazgatóságának hosszú éveken át működő érdemes tagja Stern Mózes ur elhunyt. Em-ékét legyelettel fogjuk megőrizni.

Véres zavargás Párisban. A francia szindikalisták forradalomra készülnek.

Párisban a minap a szindikalista szabó-ipari munkások gyűlést tartottak. Faure Pál, a ki Lorguetet helyettesítette, a következőket mondotta:

Ha megszűnik a földi pol, a mire mi munkások minden fronszei ö-ekszünk, akkor mi öppogy, a h g... civtásaink Oroszországban és Németországban tették, a legszigorúbban fogjuk vizsgálni, hogy kit terhel a felelősség a háborúért. A vörös lobogó a Rajnától Ázsiáig peng, s azt kér-dezi, hogy meggednő-e a proletariátus, hogy idegen forradalmárokat megfojtsanak a hogy Franciaországot, mely valamikor az első helyet foglalta el a világban, a népek közt az utolsó helyre szorítsák le.

A Humánitét szerint a gyűlés eles ösz-szeállítását végzöött. Több ember súlyosan megsérült.

Buforok árai. Nagyvárad város rend-őrkapitányi hivatala az Országos Központi Árvizsgáló bizottságának ad. 7000/1918. sz. rendelkezése alapján felkéri a vásárló kö-zönséget, hogy aki bufort venni szándékozik, az árak tájékoztatása céljából a hivatalos órák alatt (Randórság I. emelet 18. szám) Drabant Ferenc rendőrfelügyelőnél jelenítse meg a hivatalos tájékoztató árat. Rendőrkapitányság.

Polgárőrség közleményei. Felhívom a Városi Bizottság polgárőrségi, akik szolgálatukat híven teljesítették és teljes hávi de hány illetékeiket fel nem vették, ma azaz szombaton d. u. 5 óráig 7 óráig jelenje-pek meg annak felvételéhez véget. A Pa-rancsnokságnál.

Hadifoglyok jelentkezése. Hogy a még itt tartózkodó hadifoglyok nyilántar-tásba vehetők és így a részükre érkező le-velek és postacsomagok kikérbeíthetők le-gyerekek a Nagyváradon tartózkodó olasz, szerb és orosz hadifoglyok 1918 december hó 15 én délután 9 órára a vármegyei mun-kabizottságnál felültenül megjelenni tartoznak Jancsovits, hadifogly ügyeleti tiszt.

Temetés. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Rigó Csilla, férj. Falk Ferencné temetése a Gerlezy utcai gyász-házból. A temetésen nagy számmal jelen-tek meg a gyászbarorult család rokonai, barátai és tisztelői és a mély bánatba borult férj tisztázása. A temetési szertartást Imrik Zoltán kb. kanonok segédlettel végezte. A beszétfelés után a koszorúkkal korított díszes ércoporsót feltették a négyes fogatu üvegdiszhalottas kocsira és elől a gyászszámu koszorúkkal borított virágkoszival, megindult az impozáns gyászmenet az olaszii teme öbe, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra az elhunyt urinót. A koszorúk feliratai a következők voltak: Csilláknak és édes Anyukáknak — Feri és Csilluk. Csilláknak — a Fiuk. Eyyellen kis leányomnak — Édes Anyád. Csilláknak — én mama. Csilláknak — Imre és Laci. Felejthetetlen Csilláknak — Irénke és Imre. Drága keresztanyáknak — Lórika. Szeretett Csilláknak — Riza néni és Laci bácsi. A 4-ik ezred tisztikara. Drága Csilláknak — Hermin néni és Lili. Szeretettel Csilláknak — Margit és Lajos. Isten veled — Piroshka néni. Felejthetetlen jó Csilláknak — Gizi. Szeretett kedves Csilláknak — Zsoldos-család. Édes drága Csilláknak — Nagy Ferenc család. — Igaz szeretettel — Csöte József és neje. Keves jó Csilláknak — Bébi és Józsa. Felejthetetlen drága Csilláknak — Irenka, Feri bácsi és családja. — A díszes temetést Veiszlovi s Adola és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

A leszerelt tiszték a honvéd lak-tanya 6-os számú szobájában kaphák meg azokat a blankettákat, amelyek a leszerelési illetékek kiutalásához szükségesek.

A leszerelt katonák zsoldja. Napok óta zsufolva volt a városház folyosója le-szerelt katonákkal, akiknek a 30, illetve 40 napra járó zsoldot fizették ki. Néhány nap alatt több ezer leszerelt katoná kapták így meg zsoldját az e célra felánított pénztárak-nál. Tegnap befejezték a zsold kifizetését. Vannak azonban még olyan leszerelt kato-nák, akik különböző okokból eddig nem vet-ték fel a részükre járó zsoldot, ezeknek te-hát még ezután fizelik ki a részükre járó összeget és pedig már nem külön pénztár-nál, hanem a rendes városi pénztár helysé-gében. A város ezek részére most ismét nagyobb összeget kér a nagyváradi állam pénztártól.

Kisiparosok és kiskereskedők fi-gyelmébe. A Nagyvárad város, vagy a köz-ponti, magyareszéki, mezőtelepi vagy szá-lárdi járás körzetébe tartozó azok a kisipa-rok és kiskereskedők, akik a háború foly-tán üzemüket, illetve üzleiket beszüntetni kényszerültek, a Pénzügyeti Központ, mint a kereskedelmiügyi miniszter megbízottjának elői árai szerint kedvezményes kölcsönök-kaphatnak, jelenlegi és kétényt beadni bármelyik öltött pénzügyetnél is lehet hol a további felvilágosítások készséggei meg-adatnak. Nagyváradi Takarékpénztár, Egye-sült Bank és Takarékpénztár, Bihar megye Takarékpénztár és Gazdasági Bank, László-mitói és Jászalognagy Polgári Takarékpén-zár, Biharosana Takarékpénztár és Hitelintézet, Alu-lácus Takarékpénztár, Nagyvárad Ágrár Ta-karékpénztár, Nagyvárad Hitelbank, Nagy-váradi Kereskedelmi és Forgalmi Bank, Uj-városi Takarékpénztár, Nagyvárad Velezcei Takarékpénztár, Mezőtelepi vidéki Takarékpénztár, Magyareszéki Takarékpénztár, Sza-lárdvidéki Takarékpénztár.

Elfogott vasúti tolvajok E hó 11-én éj 3 órákor egy 6 tagú banda a pályaudva-ron teljesen kizsoltott egy vasúti kocsit, melyben ruhák, ágyneműek, liszt, árpa s más termény volt elraktározva. A rendőrség nagy apparátussal nyomozott a tolvaj-társaság után, míg végre sikerült az egész bandát kéréreíteni Anka Tivadar, Nona-deszka György, Budai János s ennek testvére, azonbi ül Sas Ferenc és Sarkadi Gyula személyében. Legnagyobb részük a pályaudva-ron átutazó katonák élelmezési konyhájában van alkalmazva, Budai a vasúti ségen fel-jesztett szolgálatot. Ezek ösztébeszéve fel-törték a vagonot s mindent elvittak meldeis azon még a pályaudvaron megosztottak. A lopott holmi egyrészt ö v. Sas Ferencné lakására szállították, kinek azt adták elő, hogy azokat az átutazó nőket katonáktól vették Anka Tivadar nem merre elvinni la-kására a neki jutott rész, ott tartották a ka-tonák hó nyájában, ahol a detektívok meg-jeltek. A tolvaj társaságot Dienev István detektív kerítette kézbe, kinek az elfogottak majdnem teljesen beismerő vallomást tettek. Letar öztatták őket.

UJSÁGKIHORDÓNO felvételük Várad-Olaszi részre a Tiszántulnál azonnali belépésre.

MOZI.

Szerelm volt az életem egy kájos, finnyos filmdráma, v sejt az címet megható romantikus történet, melyet mai szimpompás műsorán hoz közönsége számára az Uránia színház. A három felvonásos da-rab tele van nagy órák élettel, művészet-tel megjázott jelenetekkel. Előhangja nézsek kezében a fészerepek ös száma nagy-nívója rendezés, különösen a remek film ma és holnap kerül előadásra. Az elő-adások kezdete közpon délután 4 órákor, szombat, vásár- és ünnepnapokon délután 2 órákor.

A hajótöröttek regénye. A színházi publikum kedves emlékei közt őriz egy felejthetetlen, gyönyörű színművet, mely évek előtt minden repertoár díszje volt, kasszadarab volt: az Egyenlőség. Az előkelő lord, aki családjával yacht kirándulást tesz az Oceánon. Vihar. Hajótörés. A yacht utasait embernemlaktá szigetre vetik a hullámok. És a lord szolgálja, a dolgozó ember lesz az ur a hajótöröttek között, az egyszerű lakáj, akinek kegyeiért vetéikednek a lord leányai, az elkényeztetett finom ladyk. A szolgálta sziget királyáné, feleségévé teszi az egyik szépséges leányt, de a megmentő hajó megérkezik és eljön a régi völgény. Ezt a megragadó regényt tették most filmre kitűnő magyar színészek közreműködésével. A nagy szerű filmet a Vigadó mozgószínház ma mutatja be.

Színház.

A színház műsora:

Szombat délután: Bőregér, este: Remény.
Vasárnap délután: Palika, este: Tul a nagy Krivánon.

Bőregér. Strauss világhírű operettje, a bécsi keringőkirály legbájosabb, legvonzóbb klasszikus zeneműve, szombaton délután megy. A főbb szerepeket Aggházy Melinda, Horváth Nusi, Szigeti, Stoll, Dpák, Tamás Alfréd és Perényi játsszák.

Palika. Gábor Andor nagyszerű színműve vasárnap délután kerül színre a vezetőszerepekben G. Polgár Mariska és Váradi Lajos kitűnő alakításával.

Romény. Heyermans szociálista irányú megrázó hatású halászdramája szombaton vezet be a színház új éráját. A szenzációs levegő dráma főbb szerepeit G. Polgár Mariska, Gazdy Aranka, Tóthné, Tóth Elek, Stoll, Váradi alakítják.

Tul a nagy Krivánon. Az ideai színházi szezon operettslágere lett Farkas Imre vidám meséjű, kedves muzsikájú táncos bohóság, amelyben Horváth Nusi, Aggházy Melinda, Szigeti, Stoll, Gróf Laci, Váradi Lajos hálás szerepükben a legnagyobb sikert váltják ki a vasárnap esti előadásban is.

IRODALOM

Az „Élet” szépirodalmi és képes heti folyóirat (szerkeszti Anka János) december 15-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Magyarok. Margittay Ernő. — Stella Hungariae. Husveth József. — A gárda virága. (Regény.) Lampert Géza. — Alexius. (Drámai költemény öt felvonásban.) Sik Sándor. — Falu. (Elbeszélés) Somlay Károly. — Levél. (Költemény) Styl. — Kultura: A mai nyelvújítás Gyöngyössy László. — Könyvek: Hangy Sándor: I. Az égő Balkánon keresztül: II. Egy repülőist naplójából m. — A diadalmas forradalom könyve. (Szerkeszti: Gellért Oszkár.) m. — In memoriam: Arkoai Ferenczy Kálmán f. m. — Hétről-hétre: Glosszák: Hígyünk, dolgozzunk. f. — Mindenki maradjon a helyén. m. — Alsónémedi. m. — Beszélgetések, főljegyzések: Maradjunk magyarok... — Forradalom a gyermekszobában. — Szerkesztői üzenetek. — A gondos meg szerkesztett lapot a gazdag és aktuális illusztrációk egészítik ki, s teszik a mostani idők legjobb és leg-lesőbb keresztény szépirodalmi lapjává. Előfizetési ára félévre 20 korona. Műtárványszámot készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest, I., Fehérvári ut 15-c.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJÁZÓ

A. B. Az Új Nagyváradnak a Tiszántúl ügyéről tegnap közölt tudósítása nem felel meg a valóságnak. Az u. n. Keresztény Tanács meg nem alakult, a Tiszántúl címének megváltoztatásáról senki sem határozott, szavazás nem volt és semmiféle igazgatóságot, felügyelő bizottságot nem alakítottak.

Szerkesztésért felelős: HILF LÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-i.

URANIA
mozgó-
színház

MA
Szerelmem volt életem,
szerelmem volt halálom.
Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitja meg. Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredményekkel folynak.

Belépni szándékozók üzletreszket jegezhetnek má most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső u. 5. sz. a.). Egy üzletresz heti 20 fillér befizetésre kötelez s kiki anyai üzletreszét jegez, amennyit akar. Felvételi díj üzletreszekenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a rájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/6-od részéig a szövetkezetből olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. A konfelül betáblázásra, s tékpaírira, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s kiki heti beétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azokat legmagasabb kamattal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kéjük a belépni szándékozokat, szíveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: öszszehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

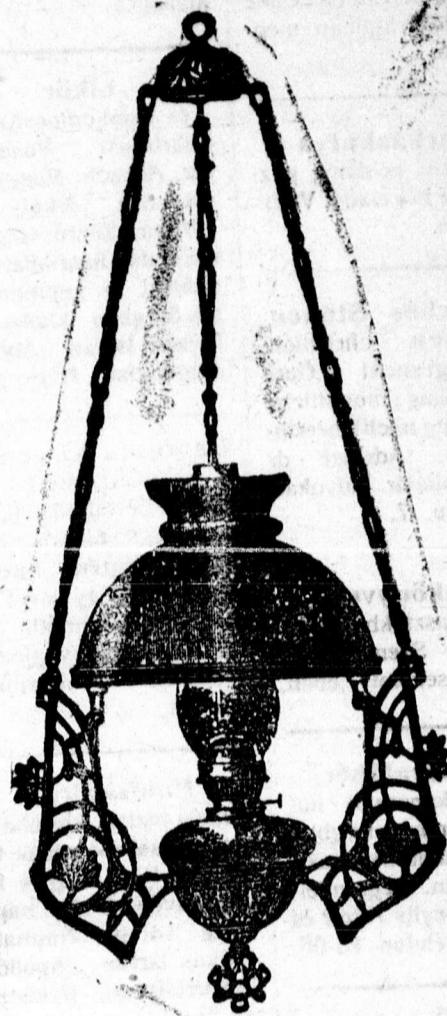
Telefon-szám: 558.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA
Felség szobra.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Teáskészlet szines tálcával . . . 40-
- Kávéskészlet . . . 40-
- Fekete-kávé készlet szines tálcával . . . 40-
- Mosdókészlet finom majolika sz. felsz. . . 80-
- Főző lábakok tűzálló . . . 6-
- Főző fa-ék tűzálló . . . 5, 6, 7, 8, 9, 10-
- Befőtteskészlet finom aranyozással felsz. . . 40-
- Függőlámpa csigás felszerelve . . . 60-
- Falittókor szines aranyozással . . . 40-
- Ebédőkészlet sz. aranyozással 6 szem. 800-
- Ebédőkészlet szines finom minátval 100 szemes, teáskészlettel együtt . . . 500-

Diszműáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszműáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben. Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmű-áru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13. Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APOLLO
mozgó-
színház

MA
A vörös kérdőjel.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Egy középkori megbízható munkakedvelő nő, ki a külső és belső háztartásban teljes jártassággal bír, háztartásvezetőnek vidéki plébániára kerestetik. Címe a kiadóhivatalban meg tudható.

Farkaskutya gyönyörű példány, gazdájához hú, eladó. Vitéz-utca 66.

Deutsches Stuben mädchen christlich, wird gesucht Gute Behandlung; monatliche Bezahlung nach Übereinkommen. Adresse dr Krüger Aladár Advokat, Szalárdi u. 7.

Imakönyvek nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Téli karalábét és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fiainál. Telefon 15-08.

Ór lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Tyúkszemirtő három nap alatt elmulaszt tyúkszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-utca 7-8. sz.

Salétrom-só! Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógytárában, — városháza mellett.

Likőr és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvörhum, Seprő, Cognac-kvovatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét a ruháit, mert a kiadón bevált ruhafestékekkel régi ruháidat új öltözéssé változtathatja. Egy levetlár 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt Gyógyszertárában, a városháza mellett.

Poloskairtó Maksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-utca 7-B.

Bérbeadó Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László tere) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-utca 7-B.

[CIPÉSZEKNEK!]

- 1 kgr. la. buzacsíríz — — — K 19:60
- 1 kgr. la. buzacsíríz — — — K 39:20
- 1 kgr. la. folyékony csíríz — — — K 8:—
- 1 kgr. la. faszeg 2-15 sz. — — — K 8:—
- 1 drb brassói talpráspoly — — — K 3:80
- 1 drb brassói kireszelő — — — K 3:30
- 1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2:50
- 1 drb. vaskapta — — — K 12:80
- 1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

- 1 kgr. la. asztalosenyv — — — K 6:80
- ugyanaz zsákvételni — — — K 6:25

*** SZERELŐKNEK!**

- Bőrtársa vízvezeték csaphoz
- 100 drb 1/2 csaphoz — — — K 4:80
- 100 drb 3/4 „ — — — K 6:80
- 100 drb 1 1/4 „ — — — K 9:60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát szolgálok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZEVTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonőket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádigos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofoonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár: Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep: Szent János-u. 22. Telefon 532

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.